

Téereb Daniyel — Téeméeri ak juróom-ñett-fukk ak juróom-ñaar benneel

*Feeñ Dëgggu Yonent bi: Ñaareelu Xareb xare yiñuy doxal ci turu ñeneen ak
Těj mi ci kaw 144,000 yi*

Jeff Pippenger
2024-03-30

Léegi, noo ngi wax ci ñaareelu xeex bu nekk ci ay xarey wuutukat, ni ko Daniel saar 11, aaya 11 ak 12 melal. Ñaareelu xeex bi ci aaya yooyu mooy xamle xare bi nekk ci Ukraine, diggante doole bu weddi Yàlla bu Russia ak réewum Ukraine. Ci aaya yi, Putin dafa di am ndam, ni Ptolemy IV ame woon ndam, waaye gannaaw ndamam dina kawe ci xolam boppam, te yékkatug boppam gu fees ak narcissisme dina nekk jumtukaay ji ko di jëbbal ci Waterlooam. Melokaanu taarix bi di firndeel taarix bii nu nekk léegi am na njariñ rekk ci ñi xam li taarix bii fiir ci wàllu ruu.

Ci njël juroom-benn ñaari-fukki, Daniel, mi teewlu nit ñi Yàlla ci mujjug àddina, kennal nañu ko ne mu dégg na benn “gis-gis” ak benn “mbir”. Gis-gis ak mbir mi, dañuy leen wone yoon wu bari yoon ci benn kër gaggu dëgg, waaye ku nekk di taxaw boppam ci beneen bi. Ñoomooy dexe Ulai ak dexe Hiddekel. Ñoomooy gis-gisu “mareh” ak gis-gisu “chazon”. Ñoomooy waxu ci kàddug yonent bi ci ñaari junniy at ak juróom-ñaar-fukk ak ñaar, ci jokkoo ak kàddug yonent bi ci ñaari junniy at ak ñetti téeméer. Ñoomooy seede bi nekk ci biir ak seede bi nekk ci biti ci nit ñi Yàlla. Boroom bi du delloo mbaaxana yi amul solo. Sàrtu njeexital jëkk mi day xamle ne, ndaxte li ñu jëkk a wax ci Daniel, ci gis-gisam gu mujj, mooy ne mu teewlu nit ñi Yàlla ci mujjug àddina, ñiy xam “chazon” ak “mareh” ñoom ñaar. Kon nag, gis-gis ak mbir mi, war nañu leen gis ni ñuy solo lool, ndax ngir ñaari waxi yonent yi nekk ci aaya yi fukk ak benn ak fukk ak ñaar ñu man a dégg bu baax.

Daniyel moo ngi tegtal ñaar-fukk ak ñeent-junni ñaari téeméer ak ñeent-fukk ñeent ñi ci Peeñu, saar 11, ñoo jot a delloo matale léebu fukki janq yi, mi matoon ci jaar-jaaru Milerit yi. Ñoom itam, ni Milerit yi, dañoo dajale woon benn nattu bu njëkk, te ci Peeñu saar 11 dees ko tegtal ni ñu leen rey ak rab wu ate “woke” bu jóge ci kàngaay gu amul pënd, te gannaaw loolu ñu nekk ni ñu dee ci mbeddum dëkk bu mag baayu Misra ak Sodom, fa itam ñu daajee Kirist. Seen dee jur na “mbégte” ci toppkat yi dragon bi, waaye ci Daniyel mu jur na jooy ak tiis.

Jaar-jaarug tēj gi ci màndargaalug ñaari téeméeri junni ak ñeent-fukk ak ñeent ci alamaan bi itam dafa ñu koy tegtaloon ci ndekkitel Làsaar, mi ndekkitelam ñu xame ne mooy jëf ju màndargaale liggeeyu Kirist, te moom, ni mu mel ne alamaanu ñi Kirist di màndargaal, moo jiite dugg gu ndam gi ca Yerusaleem, te loolu dafay misaal yëngu-yëngu Xaacu Diggante guddi ci jaar-jaaru Millerite, ak itam ci jaar-jaaru ñaari téeméeri junni ak ñeent-fukk ak ñeent. Ndekkitel Làsaar amoon na bi ay rakkam yu jigéen, Mari ak Marta, nekkee ci jooy ak ñàkk doole, ni ko Danyeel nekkoon di ko ci ñaar-fukk ak benn fan yi nekk ci saar fukk. Ci saar fukk, jooy ak ñàkk dooleb Danyeel jeex na ak wàccug Mikaayel, moomu jigéenku boppam mi “baatam” delloosiwoon Làsaar ak Musaa ci dund.

Ndekkitel ñaari seede yi ci Peeñu saar fukk ak benn, ñu koy tegtal na ci Danyeel mi soppeeku jaarale ko ci vision buy sabab bu “marah.”

Ciib 10, Daniel dafay tegtal nañu ci moom mu mel ni mu ngi wone téj gi ñeel ñaar-fukk ak ñeent-ñar junni nit ñi, te loolu itam a ngi tegtal ci Apokalips ciib 11. Ci ciib boobu, Gabriel wax na leer ne dafa ñew ci Daniel ngir def ko mu xam li war a dal yéen nit ñi Yàlla ñeel ci mujjug jamono. Baat bi jëm ci li war a dal nit ñi Yàlla ñeel ci mujjug jamono, ci waxu yonent bi, ñi ngi ko teg ci wetu ab yégle buy dëggaloo ak njiaar waayu teg rëdd-u-yonent ci kaw rëdd-u-yonent. Ci boobu jëfandikoo, yoon wu jëkk a wax ne xam-xam wu jub wi dees na ko gis rekk ci ñi gis dëgg yu biir ak yu biti yi nekk ci rëdd yi ñu boole. Ñoom ñoo xam “peeñ bi” ak “mbir mi”.

Ñetti junni ñeent-fukk ak ñeent junni dinañu xam waxu yonent yi, waaye itam dinañu dund xibaar bi, ndaxte xibaar bi ak dund gi mënuñu a tasoo. Xibaar bi moo sellal, ndaxte xibaar bi mooy Kàddug Yàlla, te Almasi mooy Kàddug Yàlla, te Kàddug Yàlla mooy Dëgg gi. Waxam dëggal nañu ko ni mooy Dëgg gi, ndaxte dañu koy wone jaarale ko ci doxalini jëfandikoo yonent yi te yooyu duñu lu gën wala lu yées dara ci doxalini kan mooy moom ak lan mooy moom. Moom mooy Palmoni, Ki di Aji Waññi bu Yém, Waññikat Kumpa yi. Moom mooy Aji Làkk bu Yém, tambali gi ak mujje gi, ki jëkk ci ak ki mujj ci, Alfa ak Omega. Lii mooy ay mbir yu bokk ci kan mooy moom, yu di faral di sàkk yoon yi ci yonent, yu taxawale xibaaru yonent bi, te indi dundinu yonent bi.

Bala ñaari dex yu mag yi ci Sinaar, mooy Ulai ak Hiddekel, balaa ñuy agsi ci Géeju Peres, dañuy sos benn suuf su tooy te bañ a wow, ci wetu seen boole, te ñu koy wax Shatt al-Arab; waaye duñu bokk ci benn dex rekk. Shatt al-Arab mooy benn deltaa dex bu juddoo ci daje dex Euphrates ak Tigris, ak itam ci booloo ak yeneen dex yu ndaw ak tuur yu ndaw. Waaye sax ci biir goxu deltaa ba, Euphrates ak Tigris saxal nañu seen bopp te ñuy dugg ci Géeju Peres ni ay dex yu wuute. Baatu yoon wi ak baatu bitim-réew bi ci kàddug yonent yi saxal nañu seen jëfandikoo bu wuute; waaye bu ñuy agsi ci seen mujje (ci bés yu mujj yi), dañuy jur benn deltaa boole ay dex ak ay tuur yu bari yu koy dugal. Yeesu day leeral mbirum ruu ak li ci natur; te ci bés yu mujj yi, jëfeg bépp peeñu dafay sos suufu mbëy mu mel ni deltaa bu fees ak ndox, doonte ñaari dex yu mag yi sax di wéyal seen yëf yu wuute.

Jàmmu ji ñaari-fukk ak benn fan yi ci naqar, dëppook na ak jamono ji ñaari seede ya nekk dee ci mbedd mi, te jamono jooju tàmbalee na ak njëkk njàqare ak waxtu biñuy xaar. Jamono jooju am na ci biir jamono gu gën a yaatu, biir boobu lañuy mottalee téj miir giir téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent junni. Téj miir wi tàmbaliwul ca jamono jeexital ga ci 1989; dafay tàmbali ci bi Kirist, ni malaaka bu ñetteel bi, wàcce ci 11 Septembre 2001. Moo yóbbu askanam ca ñaareelu seet bi ñu dem Kadesh, te yoon wi, ñi néew ñi waajal seen bopp dinañu dugg ci suuf su ñu digoon. Jaar-jaaru askanu Yàlla laata 11 Septembre 2001, dale ko ca jamono jeexital ga ci 1989, tëjewul leen miir. Téj miir wi tàmbali na bi Kirist wàccée te wollee njëkk dogal bi ci juróomeel liit bi, muy ñetteelu musiba mi.

Buftu trompet bu juróom-ñaareel bi mooy fan wi kumpag Yàlla matalee, te boobu kumpag dafay tektal tàmbaliir gi ñuy rëccel téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent-junni nit ñi, te loolu am na bi trompet boobu di julli. Trompet boobu dafay jolli ñetti dogal, ndaxte mooy Dëgg. Dogal bu jëkk ba mooy

11 Septàmbara 2001, ñaareelu dogal ba mooy 7 Oktoobar 2023, te ñetteelu dogal bi ci ñetti dogal yi mooy ci ndigalu Dimaas bi di ñëw léegi. Ñetti dogal yooyu, ñooy ñetti jéego yi fi nekk saa su nekk ci dëgg. Ñetti laal yi Daniel am ci sarax 10 jàppale nañu ay jaar-jaarëm ak jamono ji ci jaar yoon, ji ñuy tektale ak ñetti dogali trompet bu juróom-ñaareel bi.

Bataaxal bu yonent bi, bi jur njariñu soppi nit ba mu mel ni sàmmu Kirist, bi Daniel misaale ci saar fukk, mooy bataaxal bu jëm ci li dal xel Yàlla ci fan yu mujj yi, waaye du fan yu mujj yi ci wàllu ëmb rekk. Mooy bataaxal bi askanu Yàlla xam te dund ko ci jamono jiir bi ci téereb téeméeriñeent-fukk ak ñeent junni.

Naka la Gabriel tàmbalee di joxe jaar-jaaru yonent bi teeru ci saar wa fukki benn, mu joxe ay rëddooyu yonent yu xóot. Ñaari aaya yu njëkk yi tàmbalee ci Cyrus (ni Bush bu njëkk), ci waxtu mujj ma ci 1989, te dem ba ci jaar-jaaru Donald Trump ni ñent-fukk ak juroom-benneel njiit reew mi (bu juróom-benneel), te fa la jaar-jaaru yonent bi taxaw, ba kera jaar-jaaru Mbootaayu Xeeti Àddina (Alexandre Mu Mag) ni juróomeel nguur giñuy wax ci aaya yu ñett ak ñent. Yoonu Donald Trump ni juróomeel njiit reew bu bare alal, miy yëngal mondialist yi, kon mooy dëgg gi mat ci waxtu tēj gi ñeel téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent ñaari junni. Kon nag, mooy dëgggu jamono jii.

Ci ay juróom ba baat-yi, jaar-jaaru baatub nguurug papaa bi, ci kaw gangune buur gi, tambalee ci 538 ba àgga ci gaawukaay bu rey bi ak jamono mujj gi ci 1798, lañu fésal. Lu wóor la ne, loolu dëgg la bu am solo te bu war a am, ndax dafa taxaw te dëggal baat-fukk, waaye du joxe benn nettali yonent bu mat a ci am ci jamono moom mooy tējkil ñi téeméeri ñeent-fukk ak ñeent ci junni. Baat-fukk, ni ay juróom ba baat-yi, dafa dëggal itam baat-fukk, waaye du wax jaar-jaaru yonent bi mat ci jamono tējkil bi. Waaye nag moom dafay xàjjaat 1989, te noonu dafay taxawal, ci bañ a wax ko, ab jamono bu ne cim dara ginnaaw 1989 ba ci yoonu Dibeer bi nekk ci baat-fukk benn.

Aaya fukk ak juróom-benn ba juróom-ñett di jox xibaaru taarix bu matse ci jamono ji ñuy sēfaraat téereb ñaar-fukk ak ñeent junni ak ñeent téeméer ñaari-fukk ak ñeent. Aaya yooyu dañuy dugg ci biir taarix bu nēbbu bi nekk diggante aaya ñaar ak ñett, te itam diggante atom 1989 ci aaya ñeent-fukk ak Liiwar Dimaas bi ci aaya ñeent-fukk ak benn. Aaya yooyu mooy dëggug jamono jii bu nekk, te war nañu leen xam ni noonu ndax nu mēn a góob njariñ yi ñu dogal ci xam-xamu aaya yooyu.

Njariñ yi ñu bëgg ci mooy ñaar, ndaxte muy tegtal xam-xamu jaar-jaaru yonent yi ñu tegtal ci biiram, te itam xew-xewu dund gu juddoo ci xamug dëgg yi nekk ci waxtaan woowu. Xamug waxtaan wi, maanaam yapaat gu mujj gu xam-xam, gi di mat ci jamonoy tēj, mooy santēl ñi war a bokk ci téeméeri junni ak ñeent fukk ak ñeent. Moo tax am solo ñu seet ay aaya yi ci gis-gis gu biir ak gu biti.

“Juróom-ñetti waxtu yi” ci Levitik ñaar-fukk ak juróom-benn dafay bokk bu wér ci jamono jiir giirug téereb téereb ñaar-fukk ak ñeent fukk ak ñeent junni, ndaxte ñaari ñaanu Daaniyel, yi ñu tegtal ci saar ñaareel ak juróomeel, dañuy tegtal ñaan ñaari wàll ngir xam jaar-jaaru yonent bi ñu tegtal ci nataalu rab wi, te itam ngir jot ci xeetu dund gi ñiy jur ci ñi matal ñaanu Levitik ñaar-fukk ak juróom-benn ngir njéggal seeni bàkkaar ak bàkkaari seeni maam. Ñaan gu biti gi day wone

nataalu rab wi, te ñaan gu biir gi day jur nataalu Almasi bi.

Xam-xam taariix biñu tegtal ci wàll yu bare yi nekk ci Daniel benn-fukk ak benn, yi jëm ci taariix bu mat ci waxtu tëj gi, dafa ñu ko tegtal ci ñaanu Daniel ci saar ñaareel bi. Moom ak ñetti nit ña ñu màggaloon, seet nañu a xam yéenekaayu kumpa gu nekk ci gént Nebukadnecar, maanaam nataalu metall yi. Buñu ràññee degg-degg njàngat gu jub gi ci taariixu waxi Yàlla guñu tegtal ci géntu Nebukadnecar gu nëbb woon, xam-xam boobu day won ñi xam ne ñoom amuñu yaakaar, su dul ne dañuy matal ci seen bopp jëfandikoo xew-xewu tuub gu mat sëkk, gi ñu tegtal ci ñaanu Daniel ci saar juroomeel ak juróom-ñeenteel bi.

Soo weesu Daniel ci saar fukki bi, bu ñu ko taxawal ci benn wet ak nettali yóbbante yi ci jamono mujj yi nekk ci saar fukk ak benn bi, loolu mooy ñàkk ci njàngum kàddu-yóbbante. Ci Daniel saar fukk ak benn, ay sàcc 11 ak 12, xareb diggante suuf yi, moom mooy xareb Raphia ak ndamalu buur bu bëj-saalum, di ñaareelu ci ñetti xare yi ñuy xeexee ci turu keneen te ñu ràññee ko ci Kàddug yóbbantey Yàlla. Buntu bi di feeñal dëgg gii mooy ni Kàddukat bu Yéeme bi jëfandikoo wax ji ne buur bu bëj-gànnar dafa daanu ba jéggi, ba agsi ca kër gaññukaay ga (battu), ci sàcc 10. Moom joxe na yeneen ñaari sàcc yu wax itam ci li di daanu ba jéggi; te ci loolu mu boole nettali yóbbantey xew-xew yi ak weesu bi xam-xamu xew-xew yooyu war a jur.

Waaye doomam ñi dinañu xumbiku, te dinañu dajale mbooloo bu mag bu ay doole yu bare; te kenn ci ñoom dina ñëw ba wóor, ba daldi walbati, jaar; gannaaw loolu dina dellusi, te mu xumbikuwaat, ba fekki sax takkusaayem. Te buur bu bëj-gànnar dina mer lool, te dina génngir xare ak moom, maanaam ak buur bu bëj-saalum; te moom dina taxawal mbooloo bu mag; waaye mbooloo ma dees na ko jébbal ci loxoom. Te bu ko yóbbée mbooloo ma, xolam dina réy; te dina daan lu barey junni-junni nit; waaye loolu du ko dooleel. Daniel 11:10–12.

Ci atum 2014, Putin tambalee xare ci Ukraine, te ngir njëkk a xam dëgg gi, ni mu feeñee ci wërsëg 11 bu sàr 11, ab taalibé kàddu-yonent war na, bu njëkk, man a gis ne wërsëg 10 dafay tektal ab jaar-jaaroo yu mel ni ñaareelu xaaj bi ci wërsëg 40 bu Daniel sàr 11. Bu ñu seetee loolu, kon dañuy gis ne li wërsëg 10 yokk ci wërsëg 40 mooy ne bi ñu feccee Union Soviétique bi ci atum 1989, buurub bëj-gànnar dafa yéeg ba ci saaraam rekk (“batu baat bi”). Waaye ab taalibé kàddu-yonent du xam li loolu di tekki, su fekke ne gisul Esayi sàr 8 wërsëg 8. Noonu mu jot sañ-sañu yonent bi ngir màggale ne ñetti wërsëg yi ñépp dañoo boole ndax ab waxin wu ñu jëfandikoo rekk ñetti yoon ci Biibël bi.

Ndongo jingkat bi nuy ab bennee soxla ñaari seede ne ñetti yoon yi wax ji “overflow and pass over” feeñ ci Biibël bi di taxawal bu jëkk. Ñaareelu seede bi ci dëgg googu dañu ko tabax ndaxte ñetti aaya yi yépp (seede yi), dañuy wone buur bu bëj-gànnar buy xare ak buur bu bëj-saalum. Boole ko, ñetti seede yi, yi ñu dëggal ne ñooy benn jaar-jaar bu simbólik ci taariix bi jaarale ko ci ñaari xeetu seede yu biir, di gindi taalibég waxu yonent bi mu teg ñetti aaya yi yépp kenn ci kaw kenn, ci anam wu “line upon line.” Jëfandikoo googu day yaatal li aaya ya jëfandikoo, te mooy melokaan xare bi nekk diggante buur bu bëj-gànnar ak buur bu bëj-saalum.

Isaaya saar 7, sarax 8 ak 9, dañuy bute bi ngir saafara pexe bu nekk ci li “kër gu dëgër gi” di tekki ci sarax 10, ndax baat bu Ebrë bu ñuy tekki “kër gu dëgër” mooy itam “kër gu dëgër” ga buurub

běj-saalum duggëwoon ci sarax 7 bu saar 11. “Kër gu dëgër” ñu koy tekki itam ne “doole” ci waxin wi ne “jàkka ju doole” ci sarax 31 bu Daniyeel 11. Noonu nag, ñaari sarax yooyu (7 ak 31) dañuy joxe ñaari seede ne “kër gu dëgër gi” mooy pënc, walla kër gu mag gu nguur, mbaa buurub nguur gi. Bi dëgg googu taxawee ci kaw ñaari seede (ñépp ci saar 11), kon li Isaaya jëfandikoo ci waxam wu nëbbu ci saar 7, sarax 8 ak 9, ba muy tabbali ak ñaari seede yu nekk ci biir mbind mi ne kër gu dëgër gi mooy pëncub nguur, walla buurub nguur gi, mooy taxawal ne bala 1989, Union Sowyet, bi Rusi mooy pëncam, ak dëkkam bu pënc di Mosku, amoon na bopp bu doon Mikal Gorbachev. Du ci tas ne melokaanu Gorbachev bi giseelu moo doon jë.

Sàrt ci sàrt, mujj gu dëgg bii ci jëfandikoo bii di firndeel solo baaxam bi bu mu waxee ne: “Bu ngeen gëmul, dungeen taxaw sax.” Yeesu nee na: “Yéen ñi ñàkk xel te yéex a gëm lépp lu yonent yi wax!” [Xoolal Luug 24:25] Esra bind na ne: “Noonu ñu jóg ci suba sëkk, dem génñ ca màndiñu Tekowa; te bi ñuy génñ, Yosafat taxaw, ne: Dégluleen ma, yéen Yuda ak yéen waa Yerusaleem; gëmleen ci Boroom bi seen Yàlla, kon dingeen taxaw sax; gëmleen ay yonentam, kon dingeen am njàmm.” [Xoolal 2 Tariix 20:20] Juróom-ñaari yoon ci téereb Peeñ mi, ndigël bi ñuy jox mooy déglu. “Ku am nopp, na déglu li Xelum Mi wax mbooloo yi.”

Ngir dëgër, mooy nekk ci biir janq yu xelal yi, ndaxte ñi ñàkk xel yeex nañu ci seen xol ngir gëm yonent yi. Ñi xelal yi dañuy gëm li Yàlla wax jaarale ko ci ay yonentam, te dañu dëgër te yokku, ndaxte dañuy dëgg li Xelum Mi wax jàngat yi. Xamle bu jëm ci Russi, ak xare bi mu tàmbalee ci atum 2014 bàyyi ci Ukraine, mooy li dëgëral ñi di taalibe yu xelal yu kàddug wax ci jamonoy bi Kirist di ubbi dëgg googu.

Dëgg dëgg gi agsi ci jaar-jaaru mboolem at yi ci 2014, te loolu nekk na gannaaw 2001, ba tax na mu nekk ci biir jamono juñu tējéekatal ñaar-fukk ak ñeenti junni nit ñi. At mi topp, 2015, prezidaañ bi gën a bare alal, mi di bennoo wa ci juróom-benn prezidaañ yi dale ci jamono mujj mi tàmbali ci 1989, tàmbali na yëngël globalist yi. Wax jooju ci aaya fukk miy jëfandikoo jaar-jaaru 1989, waaye itam day saxal Russia ne mooy “këru kàttan” gi, te ci ñaari aaya yi ci topp, Russia dina tàmbali ñaareelu xareb xare yu proxy yi, te Putin dina not xare boobu. Dëgg aaya yi dañuy ubbeeku bu jaar-jaar bi ñuy tegtal matalee.

«Daniyel tax na ci wàllam te ci barabam. War nañu dëgg waxi waxu Daniyel ak yu Yowaana. Ñuy tekkiente seen bopp. Ñuy jox àddina dëgg yu kenn ku nekk war a xam. Waxi wax yii war nañu nekk seede ci àddina. Ci seen matug yoon ci fan yii mujj, dinañu leeral seen bopp.» The Kress Collection, 105.

Yonent gi ci aaya ak fukk ak ñaar, dañu ko ubbi ci seen matuwaay ci nettali jamono bi ñuy téye ñaar-fukk ak ñeenti junni, waaye “rëdd ci rëdd,” am na beneen dëgg bu am solo bu lëkkalook aaya yooyu. Ngir njàngatukaayu wax ju Yàlla bind ci kanam man a boole ñetti xët yi ci “diirool ak jéggi,” war na itam a boole wax ju kanam ci juróom-benni at yi ci rëddum wax ju kanam. Wax ju kanam ci juróom-benni at yi mooy màndarga taxawukaay bu njëkk bu ñaari waxi kanam yu ñaar-fukk ak juróom-ñaar téeméeri at, te moo xamle ne seen tàmbali gi dafa soreelante ak ñeenti-fukk ak juróom-benn at. Ci xamle juróom-benni at yi ci tàmbali ga, muy itam xamle ne Alfa ak Omega dinañu jur juróom-benni at ci mujj ga.

Juróom-ñeent fukki at yàlluwaay gi ak mujj gi, kenn ku nekk am na màndargam bu ñetti waymark. Ki jëkk mooy 742 BC, ba noppi fukki at ak juróom-ñeent at gannaawam mooy 723 BC, te ba noppi ñeent-fukk ak juróom-benn at gannaawam mooy 677 BC. Ñetti waymark yooyu dañu leen tegtal ci mujj gi ak 1798, 1844, ak 1863. Diiru ñeent-fukk ak juróom-benn at yi ci njàlbéen ga (Alpha), dafay tekki ñàkkal kër Yàlla gi ak mbooloom, te ñeent-fukk ak juróom-benn at yi ci mujj gi (Omega), dañuy tekki delloo kër Yàlla gu sell gi ak mbooloom, ba Kiy Yónniwaay Kóllëre gi (mi itam di Alpha ak Omega), dugg ci saa si ci kër Yàlla gi Mu taxawaat bi Mu yékkatiwoon ci diiru ñeent-fukk ak juróom-benn at yi diggante 1798 ak 1844.

Ñaar-fukk ak juróom-benni at yi ñu jiitu ak fukk ak juróom-ñent at, ci jamono ji Esayi tēnk waxu yoon wi ci atum 742 BC, dañuy tegu ñaar-fukk ak juróom-benni at ci seen mujjaat, te gannaaw loolu fukk ak juróom-ñent at topp ko ci njël bu chiastik. Fukk ak juróom-ñent at yi daldi jógé 1844 ba 1863, dañuy joxe misaal bu xamle coobare Kirist ngir ñaar téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent ñaari junni ñi, te loolu matul ndax ñàkk dégg gi amoon ci jaar-jaar boobu. Liggéey bi ñu soxla ci taalibe yoon wi ngir mu xàjjal kàddug dëgg bi bu baax, ci mbirum aaya 10 ba 12 ci Daniel saar 11, du sax rekk di saxal (su fekke ne gēm nga ko) ne Risi moo war a tàmali xare ci Ukraine ci 2014, waaye itam ne xare boobu dina tàmali ci waxtu muuraay bi ñaar téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent ñaari junni ña. Naka la am solo yoon wi ci jaar-jaar yu wax yi di tegu, noonu itam jaar-jaar bi dëgg jaar-jaar boobu ubbee, moo itam ñuy tegu ci jaar-jaar bu fukk ak juróom-ñent at yi daldi jógé 1844 ba 1863.

1844 mooy ñëwug ñetteelu malaaka bi, te mu mel ni ñëwug ñetteelu malaaka bi ci 11 Septàmbar 2001. 1863 dafa tegtal ngànaay gi ñu misaalale ak tabaxaatu Yeriko. Waymark bu 1863 itam dafa misaalal dëggalug ñaari fukki junni ak ñeenti téeméeri junni ñi, ñi ñuy jëfandikoo ngir “wàccal tata yi Yeriko”, ca yoonu Dibër bu ñëw léegi. Ci aaya yi nuy seet, aaya fukk ak juróom-benn mooy tegtal yoonu Dibër bi ci États-Unis. Aaya fukk ak benn mooy màndargaal daldi 2014 ba ci ndamug mujj ga Putin. Aaya yi dañuy wax tàmaleb ñaareelu xareb proxy bi, bi ñetteelu xareb proxy di topp, ni ñu ko tegtale ci aaya fukk ak ñett ba fukk ak juróom.

Bu ñu boolee saar 2 ak saar 11 ak 12, dañuy xam ne xareb Ukrain bi tambalee na ci atum 2014, te gannaaw loolu takkute na ko kampaanu njiitu réewam États-Unis bu 2015, ak tànn njiit bi gēna bare alal ci atum 2016. Saar 12 topp na ko faale gi njiit bu mujj bi, bala yoonu Dibéer bi, def ci ñetteelu xareb proxy bi. Ñaareelu xareb proxy bi, mooy xeexu diggante suuf yi, tambalee na lu jiitu tànn njiit bu juróomeelu ak bi gēna bare alal.

Ci jaar-jaaru 1844 ba 1863, ñaari bant yu Ezekiel war nañu leen boole. Seeni booloo dafa doon mel ni booloo Yàllaay ak nit, te loolu mooy liggéeyu téj miir giir ñetti fukki junni ak ñent fukki junni ñaar ñi. Ci 1844, malaaka bu ñetteel bi agsi na, te ubbi na leer gi jēm ci bérébu sell bu asamaan, ak yoonu Yàlla, Dibéer bi, ak malaaka bu ñetteel bi. Ci 1849, Boroom bi yóbbati na loxoom beneen yoon ngir dajale jur gi tasaaroo woon, gi tasaaroo woon ci réer gu mag ga. Ci 1850, Mu jiite na ay nitam ngir waajal taalibu ñaareelu Habakuk, ngir won ci naataange melokaan bi ndawul yégle, gi ay nitam waroon a waare, bi Mu leen jiite woon ngir “wàcce tatai Yeriko”. Taalib boobu dafay boole “juróom-ñaari yoon” yi, ni ko “taalib bu mag bi” itam defe.

Ci atum 1856, Mu ubbi leer gi war a màndarga askanamam laata “Xareb Yeriko”. Leer googu doon yokkute leer gu jëkk gi Alpha ak Omega feeñaloon William Miller. Mooyoon leeru “juróom-ñaari yoon yi”, ni ko ñuy wone baax na ci xareb Yeriko bu yàgg ba. Leer gi waroon a màndarga askanamam, moom itam moo doon yëgleb Laodise bi waroon a yee leen, te jële leen dellusiwaat ci xew-xewu Filadelfi. Leer gu mujj ga nag, yokkute la woon ci leer gu jëkk ga, waaye askanamam xeeb nañu leer ga te ci seen bopp tànn nañu réer ci màndiñu Laodise. 1844, 1849, 1850, 1856 ak 1863 dafa mel ni juróom ñaari màndargay yoon yu ñuy tegtal ci taariixu 11 Septàmbar 2001 ba ci yoonu Dibéeru Dimaas gu bëgg a ñëw.

Dinañu yokk sunu njàngum ci mbind mi ci topp.

Léegi Yeriko dafa tëj lëj tegu ba kenn mënu fa génñ, te kenn mënu fa dugg, ndax waa Israyil. Noonu Boroom bi wax Yosuwe ne ko: “Xoolal, jox naa la ci sa loxo Yeriko ak buuram ak jàmbaar yu am fit. Yéen nag, wërleen dëkk ba, yéen ñépp di ñi xare; benn yoon ngeen wara wër dëkk ba. Noonu ngeen koy def juróom-benn fan. Juróom-ñaari saraxalekat nag nañu yëkkal juróom-ñaari kàcc-kàcc yu bëy-bëy yu jóge ci baat yi, ñu jiitu ca kanam gaalu kóllëre gi; te bés ba juróom-ñaareel, ngeen wara wër dëkk ba juróom-ñaari yoon, te saraxalekat yi wol kàcc-kàcc yi. Te bu fekke ne, suñu yàggale ba wol baatub bëy-bëy bi, te ngeen dégg baatu kàcc-kàcc bi, mboolem xeet wi di xaacu ak xaacu gu réy; noonu tata dëkk ba dina daanu jépp, te xeet wi dina yéeg, ku nekk jub ci kanamam.” Noonu Yosuwe doomu Nun woo saraxalekat yi, ne leen: “Yëkkatleen gaalu kóllëre gi, te juróom-ñaari saraxalekat nañu yëkkal juróom-ñaari kàcc-kàcc yu bëy-bëy, ñu jiitu ca kanam gaalu Boroom bi.” Mu ne xeet wi itam: “Demleen, wërleen dëkk ba, te ku yore arm na jiitu ca kanam gaalu Boroom bi.” Noonu, bi Yosuwe waxee ak xeet wi, juróom-ñaari saraxalekat yi yore juróom-ñaari kàcc-kàcc yu bëy-bëy daldi jiitu ca kanam Boroom bi, di wol kàcc-kàcc yi; te gaalu kóllëre gu Boroom bi topp leen. Ñi yore arm yi nag daan jiitu ca kanam saraxalekat yi di wol kàcc-kàcc yi, te ñi desoon ngir toppatoo xare ba daan topp gaal gi; saraxalekat yi di dem, di wol kàcc-kàcc yi. Te Yosuwe digle woon xeet wi ne: “Buleen xaacu, buleen génne benn baat ci seen kàddu, te bu benn wax génñ ci seen gémmiñ, ba kera ma leen koy wax ngeen xaacu; su boobaa ngeen xaacu.”

Kon gaalu Boroom bi wër dëkk ba, di ko wër benn yoon; gannaaw loolu ñu dugg ca dali ba, te fanaan fa ca dali ba. Yosuwe nag jóge ci suba teel, ba saraxalekat ya yëkkati gaalu Boroom bi. Te juróom-ñaari saraxalekat, yor juróom-ñaari trompet yu ñu defare ci bakk yi, doon dem ba fàww kanam gaalu Boroom bi, di liit ak trompet ya; nit ñi yore ngànnay yi nag doon dem ci seen kanam, waaye mbooloom ñi cay topp ci gannaaw doon topp gaalu Boroom bi, te saraxalekat ya di dem, di liit ak trompet ya. Ca ñaareelu bés ba itam ñu wër dëkk ba benn yoon, dellu ca dali ba: noonu lañu defoon diirub juróom-benn fan. Te ca juróom-ñaareelu bés ba, ñu jóge ci suba teel, ba bëccëg di soog, te ñu wër dëkk ba ci noonu sax juróom-ñaari yoon: waaye ca bés boobu rekk lañu wër dëkk ba juróom-ñaari yoon. Te bi mu amee ca juróom-ñaareelu yoon ba, bi saraxalekat ya liitee ak trompet ya, Yosuwe ne mbooloo mi: «Yuuxuleen; ndaxte Boroom bi jox na leen dëkk bi.»

Te dëkk bi di luñ rëbb ci kaw turu Aji Sax ji, moom ak lépp lu nekk ci biiram; xanaa Rahab, jigéen ju ndaw sa yaram ja, moom rekk mooy dund, moom ak ñépp ñi ànd ak moom ci kër ga, ndaxte dafa nëbb yonnent yi nu yónni woon. Yéen nag, moytuleen bu baax luñ rëbb; ngir bañ a

yóbbu ci yéen seen bopp luñ rëbb, bu ngeen jël ci luñ rëbb, ba def dalu Israyil mu doon luñ rëbb, te ngeen indi ko ay tiis. Waaye xalis bu xonq, ak wurus, ak ndab yu xàjaru xonq ak yu weñ, yépp dees na leen jagleel Aji Sax ji; dañuy dugg ci dencukaayu Aji Sax ji. Noonu nit ña xaacu, ba saraxalekat ya wollee trompet yi; te am na ne, bi nit ña dégge baatu trompet bi, nit ña xaacu ak xaacu gu réy, miir ma daanu ba tëll, ba tax nit ña dugg ca dëkk ba, ku nekk jublu jëm kanamam, te ñu nangu dëkk ba.

Noonu ñu alag lépp lu nekkoon ca dëkk ba, góor ak jigéen, ndaw ak mag, nag, xar ak mbaam, ak ñiiri sabar bi. Waaye Yosuwe waxoon na ñaar ña woon ay xettkat yu seetaan réew mi ne leen: “Duggleen ca kër jigéen jaaykat jooju, te génneleen fa jigéen jooju ak lépp lu mu am, ni ngeen ko giñoon.” Noonu xale yi woon ay xettkat dugg, génne Rahab, baayam, yaayam, doomi baayam yu góor ak lépp lu mu am; te ñu génne itam mbokkam yépp, bàyyi leen ca biti dalub Israyil. Te ñu lakk dëkk ba ak safara, ak lépp lu nekk ca biir; waaye xalis gu xalis, wurus, ak yëf yu xañse ak yu weñ, ñu dugal leen ca alalu kër Aji Sax ji. Noonu Yosuwe musal Rahab, jigéen jaaykat ja, muy dund, moom ak kër baayam ak lépp lu mu am; te mu dëkk ci Israyil ba tey jii, ndax mu nëbb ndaw yi Yosuwe yónnee ngir seet Yeriko. Te ca jamono jooju Yosuwe waat na leen giñ, naan: “Ku taxaw ci kanam Aji Sax ji, te jóg ngir tabaxaat dëkk bii, Yeriko, kuñu alag na; ci doomam góor bu njëkk la koy samp fondemañam, te ci doomam góor bu gën a ndaw lay taxaw bunt yi.” Noonu Aji Sax ji nekkoon ak Yosuwe; te sañ-sañam siiw na ci réew mépp. Yosuwe 6:1–27.